

Tam zadaj, na zavitem hodniku

Av gust Strindberg:
Gospodična Julija, režija
Mateja Koležnik, Prešernovo
gledališče Kranj

ANJA GOLOB

Eno najbolj znanih naturalističnih dram, letos staro natanko 120 let, uprizarja režiserka Mateja Koležnik v kranjskem teatru na monumentalni svetli scenografiji Iva Knezoviča, vredni posebne pozornosti - tudi zato, ker so scenografije v odrskih postavitvah Koležnikove od nekdaj imele izjemno pomembno mesto (za prejšnje obdobje je bilo značilno, da so se "sestavljale" oziroma se je sprva premikal ali vrtel nek njihov del, nato pa celota), predvsem pa zavoljo izčiščene funkcionalnosti tokratne scenografije, ki natančno bere podstatno besedilo ter ga izjemno domišljeno nadgrajuje. Obnovimo na kratko: Strindbergova drama se dogaja "tam zadaj", v prostorih za služinčad oziroma v kuhinji, v celoti je postavljena kakor "v offu", medtem ko se na drugi strani se na kresno noč odvija ples za gospodo. Na začetku izgleda Gospodična Julija kot poklon tajhoskopiji, a zelo kmalu se izkaže, da se vse pomembne reči, kot ponavadi, godijo prav tu (znotraj), ne tam (zunaj). To odlično izpostavlja ključni del scene - hodnik, zavit ter v loku speljan v ozadje odra, vendar se režija pri tej domisljici ne ustavlja, kar je hkrati njena največja odlika, marveč stopa še korak naprej, ko, predvsem v prvem delu, sledi vsebinski teksturi v logično nadgradnjo: režiserka dramo še sama postavlja "v off". Protagonistov ne vidimo oziroma jih vidimo v mimohodih (prav tam torej, kjer jih v običajnem teatru ne), kar govorijo, slišimo iz sob, oko jim sledi za stene, ki ga s hladno svetlostjo svojih pravokotnih blokov hkrati vseskozi držijo korak od sebe; naturalizem pure, skratka, ki kaže svet natančno tak, kot je, trenutno torej podivjan ter predvsem



izčiščena funkcionalnosti scenografije natančno bere podstatno besedilo ter ga izjemno domišljeno nadgrajuje. (Arhiv PG Kranj)

*Skrajno moderna,
dinamična režija,
ki trdno drži stik
s sodobnim svetom*

mimobežen. Režija to odslikava na več nivojih, promet po odru je le eden, najočitnejši izmed njih. Opisana postavitve očesu ne da miru, nenehno dreza vanj, ga drži v pričakovanju ter tako budi gledalčevo radovednost... vse to v odrskem dogajanju dviguje dramatično napetost. Predstava je hitra, mestoma tempo povozi vsebino, dinamična, njeni prehodi so izpeljani z maksimalnim učinkom. Nobenega od tematskih sklopov ne postavlja v ospredje do mere, ki bi zahtevala nedvoumno opredelitev, čeprav menim, da to ni njen primarni namen, marveč se tu lok uprizarjanja ne posreči docela, kar je po moje predvsem posledica igre. Slednja v precejšnji meri ne ustreza ter sicer ne

scela, toda često izpada iz siceršnjega dodelanega režijskega koncepta oziroma se z njim znajde v neskladju. Najbližje zelenemu tipu igre pride po mojem mnenju Vesna Jevnikar v naslovni vlogi. Pri igralki je viden izrazit odklon v novo smer, njena odrska drža je spremenjena, predvsem pa je odlično znižan govor, preko katerega se igra prestavlja v drugačno tonaliteto kot smo je pri njej sicer vajeni. Delno mu sledi gestika, v precejšnji meri odrsko gibanje. Nekaj tega je opaziti tudi pri Vesni Slapar v vlogi Kristine.

Iz kranjske uprizoritve kot celote se predvsem zelo dobro vidi njena natančna, premišljena zasnova, ki nakazuje določene spremembe v režijski poetiki. Vsi teoretični zastavki se v praksi ne posrečijo, zato se del vsebinskih poudarkov izgublja in zato zaključni akord ni tako močan kot smo pri Koležnikovi sicer vajeni. Kljub temu gre za zanimivo odrsko uprizoritev, katere odlike so predvsem njena odrska struktura prostora, sijajna soigra prostora, režije in ponovno odlične glasbe (Mitja Vrhovnik Smrekar) ter skrajno moderna, dinamična režija, ki trdno drži stik s sodobnim svetom.